

Risicovolle stoffen in het MKB, een veilige weg naar beheer

Gevaarlijke stoffen in
Midden- en
Klein Bedrijven (MKB)

Toxic.nl

Wij werken aan
een wereld waarin
werk geen leven
meer kost

TOXIC

Iedere werkgever dient zorg te dragen voor goede arbeidsomstandigheden. Zowel de werkgever als de werknemer dragen de verantwoordelijkheid voor een veilige werkomgeving, inclusief een goed arbo- en verzuimbeleid. Er is een grote diversiteit aan methoden en middelen om arbeid te verrichten en te voldoen aan de (wettelijke) eisen voor een goede, gezonde en veilige werkomgeving. Het waarborgen van de arbeidsomstandigheden is essentieel voor het welzijn van het personeel en heeft voordelen voor het bedrijf zoals een hogere tevredenheid onder de medewerkers, minder verloop en een beter bedrijfsimago.

Want zeg nou zelf: wie wil er niet werken in een bedrijf met goede arbeidsomstandigheden!

1. Uitdagingen bij het omgaan met gevaarlijke stoffen binnen het MKB

Veel MKB-bedrijven hebben te maken met onzichtbare risico's, die niet direct duidelijk zijn voor hun werknemers. Dat wil niet zeggen dat ze er niet zijn maar ze zijn niet zo zichtbaar. Dit kan ervoor zorgen dat men potentiële gevaren niet ziet. Dit noemt men ook wel de blinde vlek. En die blinde vlek is nou juist de reden waarom er ondernemingsraden (OR) en arboprofessionals, zoals de preventiemedewerkers en de arbo-kerndeskundigen in het arbo leven zijn geroepen. Soms kunnen de 'blinde vlekken' enkel door externe experts of speciaal opgeleid personeel worden opgemerkt. Als je lang in hetzelfde bedrijf werkt, is een gevaar nou eenmaal niet altijd direct zichtbaar. Stel je voor, je fabriksmedewerker loopt iedere dag wel tien keer langs een hekje op kniehoogte met daarachter een gat van drie meter. Het is mogelijk dat deze werknemer niet meteen beseft dat het hekje te laag is en dat iemand er de volgende dag tegenaan kan lopen, met een val van drie meter tot gevolg. Een externe bezoeker zal dit eerder opmerken.

“Werknemers zijn vaak vooral gefocust op hun eigen taken en hebben niet altijd de juiste kennis of zijn zich niet bewust van veiligheids- en gezondheidsaspecten.”

Een gebrek aan informatie, training en betrokkenheid kan ertoe leiden dat veiligheidsprotocollen slechts oppervlakkig worden nageleefd, met als gevolg dat belangrijke aspecten over het hoofd worden gezien. Als de werknemers hier dan toch mee bezig gaan, dan is er vaak sprake van een 'afvinklijst'. Ze moeten voldoen aan de wettelijke verplichtingen door ervoor te zorgen dat alle vereiste documentatie wordt opgesteld, maar vaak belandt dit dossier vervolgens in een bureaula waar het voor lange tijd blijft liggen.

Zo is het ook met gevaarlijke stoffen: het bedrijf is eindgebruiker van de chemische producten en zien deze producten dan ook als hulpmiddelen voor hun activiteiten en niet als een assortiment van chemische verbindingen.

Het is vaak gewenning aangezien de medewerkers “het altijd al zo doen” en dan is het natuurlijk best lastig als je opeens moet denken aan allerlei gezondheids- en veiligheidsaspecten.

Vaak wordt gedacht dat het omgaan met gevaarlijke stoffen een klein en overzichtelijk probleem is. Men denkt vaak: “we hebben maar een paar stoffen en die zijn niet gevaarlijk.” Echter, tijdens inspecties kan blijken dat er meer gevaarlijke stoffen aanwezig zijn dan verwacht. Bijvoorbeeld, achter een gesloten kastdeur kunnen zich diverse ‘hulpmiddelen voor de technische dienst’ bevinden, en op de werkplek wordt mogelijk gelast en gesoldeerd zonder adequate afzuiging. Het gaat niet alleen om stoffen zoals WD40 en ethanol; men moet ook rekening houden met andere gevaarlijke stoffen, zoals dieselmotoremissie en lasrook. Deze stoffen ontstaan uit het proces en die noemen we ‘stoffen zonder eigenaar’. Hier staan werkgevers niet altijd bij stil. Kwartsstof is bijvoorbeeld ook zo’n stof zonder eigenaar. Veel materialen in de bouw bevatten kwarts (kristallijn silica) zoals in gesteenten en zand. Kwartsstof beschadigt de longen en daardoor worden deze steeds minder flexibel. Na een aantal jaren blootstelling kan de werknemer steeds minder, daarbij komt nog dat inademing van de stof kan leiden tot longkanker.

2. Gevaarlijke stoffen en de wettelijke verplichtingen

Het naleven van de wetgeving met betrekking tot arbeidsomstandigheden vormt een uitdaging voor veel MKB-bedrijven, vooral op het gebied van gevaarlijke stoffen waar vaak gebrek is aan expertise en ondersteuning.

De zorgplicht, die beschreven staat in het Arbeidsomstandighedenbesluit, verplicht de werkgevers dat ze zorg moeten dragen voor een veilige werkomgeving voor de werknemers. De basis begint, zoals voor iedere werkgever, met het uitvoeren van de Risico-Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E) (artikel 5 Arbowet). In de RI&E worden de risico's in kaart gebracht. De input die hiervoor gebruikt wordt, is onder andere de verzuimanalyse en de ongevallenregistratie; hierdoor krijgt men een goed beeld van de oorzaken van de risico's. Voor het MKB is er een tool beschikbaar op RI&E.nl¹, deze dient echter nog wel getoetst te worden door een arbokerndeskundige.

Een verplicht onderdeel van de RI&E is het periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO) volgens artikel 18 van de Arbowet. De onderwerpen van de PAGO worden bepaald aan de hand van de risico's die voortkomen uit de RI&E, waaronder de omgang met gevaarlijke stoffen. Het aanbieden van een PAGO door de werkgever is verplicht, deelname door de werknemers is op vrijwillige basis.

Het bijhouden van een registratie van gevaarlijke stoffen is eveneens verplicht voor bedrijven, waarbij deze stoffen beoordeeld moeten worden op hun eigenschappen en effecten. Specifieke registratie van stoffen die carcinogeen, mutageen en reprotoxisch zijn, is eveneens vereist.

1. Algemene MKB RI&E -
Steunpunt RI&E (rie.nl)

Verderop in deze whitepaper zal er nog uitgebreider worden ingegaan op het blootstellingsregister zoals beschreven in artikel 4.15 van het Arbobesluit, evenals de aanvullende registratie 4.2A (zie bij 7. Organisatie van chemische veiligheid in de praktijk).

3. Waar lopen MKB-organisaties tegenaan in het werken met chemicaliën?

Er is een overvloed aan informatie beschikbaar over gevaarlijke stoffen, maar de vraag blijft: waar moet men beginnen? De drempel lijkt te hoog, de informatie te overweldigend en de urgentie te laag. Bovendien is er sprake van onwetendheid. MKB-bedrijven hebben behoefte aan een goed beleid en duidelijke regels. Geschiktere instrumenten en tools zouden zeer welkom zijn. Een van de eerste stappen op het gebied van arbeidsomstandigheden met betrekking tot het werken met gevaarlijke stoffen is het registreren van de chemicaliën die worden gebruikt. Niet alle MKB-bedrijven hebben een dergelijke registratie, waardoor ze niet weten welke stoffen er in huis zijn en aan welke stoffen medewerkers mogelijk worden blootgesteld. Het grootste struikelblok is het beginnen met het beoordelen van de blootstelling. Bedrijven weten vaak niet waar ze moeten beginnen, en als ze al informatie of instrumenten vinden, blijken deze niet altijd toepasbaar of te duur om aan te schaffen.

“MKB-bedrijven hebben behoefte aan een goed beleid en duidelijke regels. Geschiktere instrumenten en tools zouden zeer welkom zijn.”

Vaak kiezen bedrijven de gemakkelijkste weg door vertrouwde beschermingsmiddelen te laten gebruiken, zoals persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's). Echter, ze weten vaak niet of en in hoeverre een gevaarlijke stof schadelijk is, waardoor er bijvoorbeeld mogelijk ongeschikte beschermingsmaskers worden uitgereikt. Niet alle maskers zijn namelijk geschikt voor de stoffen waarmee wordt gewerkt waardoor het grijpen naar PBM's gepaard kan gaan met extra risico's en schijnveiligheid. Vraag jezelf eens af; is onze inkoopafdeling wel voldoende op de hoogte van het aankopen van de juiste PBM's?

Laten we ook eens kijken naar de arbeidshygiënische strategie. Beheersmaatregelen moeten in vier stappen worden genomen, te beginnen bij de bron. Het verstrekken van PBM's is de laatste stap. Men moet eerst maatregelen nemen die hoger in de hiërarchie staan, zoals bronaanpak, adequate afscherming en/of afzuiging. Begin met de vraag: beschikken we over de juiste kennis? Weten we met welke stoffen we werken en hoe moeten we hiermee omgaan?

4. Uitdagingen voor kleine bedrijven bij het omgaan met gevaarlijke stoffen

Kleine bedrijven ondervinden specifieke uitdagingen bij het omgaan met gevaarlijke stoffen, die vaak verschillen van die van grotere bedrijven. Eén van de grootste obstakels is de complexe regelgeving omtrent gevaarlijke stoffen. Kleine bedrijven hebben niet altijd de middelen om deze regelgeving te doorgronden en toe te passen, waardoor ze het risico lopen om niet aan de wettelijke vereisten te voldoen. Daarnaast hebben ze vaak een beperkte toegang tot technische expertise en advies over gevaarlijke stoffen. Dit kan leiden tot een gebrek aan kennis over de risico's en hoe deze te beheren.

Financiële beperkingen vormen een andere belangrijke uitdaging voor kleine bedrijven. Het investeren in de benodigde voorzieningen, zoals veiligheidsapparatuur en infrastructuur voor de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen, kan een aanzienlijke kostenpost zijn. Bovendien zijn trainingen voor werknemers over de omgang met gevaarlijke stoffen vaak prijzig. Kleine bedrijven hebben soms niet de financiële middelen om te investeren in deze essentiële aspecten van veiligheidsbeheer.

Het is goed om te weten dat elke euro die geïnvesteerd wordt in veiligheid, aan de achterkant meer euro's oplevert. Volgens Marcel Levi² (Medisch contact) levert elke euro die een werkgever besteedt aan de gezonde leefstijl van een medewerker, drie euro op aan kostenbesparing op ziekteverzuimkosten. Volgens onderzoek van International Social Security Association³ levert elke euro die in gezondheid en veiligheid geïnvesteerd wordt zo'n 2,2 euro op. Dit benadrukt niet alleen het belang van investeren in veiligheid, maar ook de groei die het met zich meebrengt. Het is als het zaaien van vruchtbare zaden voor een betere toekomst, waarbij elke investering ons dichterbij een veiligere en gezondere omgeving brengt.

Om deze uitdagingen te overwinnen en schade te minimaliseren, is het cruciaal dat kleine bedrijven actief investeren in maatregelen, trainingen en externe ondersteuning. Dit kan onder meer inhouden dat ze samenwerken met gespecialiseerde adviseurs of brancheorganisaties die hen kunnen helpen bij het navigeren door de regelgeving en het implementeren van effectieve veiligheidsmaatregelen. Bovendien kunnen ze gebruikmaken van online bronnen en trainingsmogelijkheden om hun kennis over gevaarlijke stoffen uit te breiden. Door proactief te investeren in veiligheidsmaatregelen kunnen kleine bedrijven niet alleen voldoen aan de wettelijke vereisten, maar ook de gezondheid en het welzijn van hun werknemers beschermen. Als kleine bedrijven investeren in duurzame inzetbaarheid, kunnen ze uiteindelijk profiteren van lagere personeelskosten op de lange termijn.

2. www.medischcontact.nl, Marcel Levi is internist en bestuursvoorzitter van het AMC

3. www.issa.int ter van het AMC

Tip! Veel brancheorganisaties hebben een eigen internetpagina; een handig overzicht van alle brancheorganisaties die bij MKB-Nederland zijn aangesloten kun je vinden op de website van MKB-Nederland: <https://www.mkb.nl//leden>.

5. Hoe kunnen MKB-organisaties tijd en kennis vinden voor het omgaan met gevaarlijke stoffen?

Het blijkt voor bedrijven vaak een uitdaging om te begrijpen wat er precies moet gebeuren op het gebied van arbeidsomstandigheden, vooral gezien de complexiteit van de regelgeving en de uitvoering ervan. Het zou eigenlijk al bij de inschrijving bij de Kamer van Koophandel moeten beginnen, waar bedrijven een pakket met informatie over veiligheid en gezondheid op de werkvloer zouden moeten ontvangen. Vaak ontbreekt het aan interne kennis over het werken met gevaarlijke stoffen, en zelfs als die er wel is, is tijd vaak een beperkende factor. Gelukkig kunnen ondernemers informatie verzamelen over het werken met gevaarlijke stoffen via het ondernemersplein, waar de website 'Werken met gevaarlijke stoffen' van de Kamer van Koophandel meer inzicht biedt. Zie voor meer informatie: <https://ondernemersplein.kvk.nl/werken-met-gevaarlijke-stoffen/>.

Er is een overvloed aan informatie beschikbaar op internet, wat een waardevolle bron kan zijn. Daarnaast kan het opstellen van een Risico-Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E) veel inzicht bieden in de arbeidsomstandigheden. Dit kan leiden tot een Plan van Aanpak waarin de resterende risico's worden aangepakt. Het is ook nuttig om ervaringen te delen met collega's in dezelfde branche, om advies in te winnen bij brancheverenigingen en om gebruik te maken van de expertise van arboprofessionals. Kortom, het opzoeken van samenwerking en het delen van kennis kunnen waardevolle stappen zijn bij het omgaan met gevaarlijke stoffen binnen het MKB.

Hoewel het internet een overvloed aan informatie biedt, is het niet altijd geschikt voor elke organisatie. Het is verstandig om advies in te winnen bij een specialist die expertise heeft die specifiek is afgestemd op de behoeften van de organisatie. Op deze manier kan men zorgen voor nauwkeurige en toepasbare oplossingen die rekening houden met de unieke omstandigheden van de organisatie.

6. Hoe dringend is dit onderwerp?

Jaarlijks sterven naar schatting zo'n 3000 werknemers als gevolg van blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Het werken met deze stoffen moet veiliger worden. Slachtoffers van blootstelling aan gevaarlijke stoffen lopen vaak blijvende gezondheidsschade op, wat leidt tot verzuim en ongevallen die werkgevers veel geld kosten. Het ziekteverzuim is hoog in veel bedrijven en er zijn talloze werknemers die ziek worden door hun werk. Dit onderstreept de hoge urgentie om de zaken op orde te stellen als het gaat om gevaarlijke stoffen.

"Jaarlijks sterven naar schatting zo'n 3000 werknemers als gevolg van blootstelling aan gevaarlijke stoffen."

Volgens een recent verschenen rapport van de Nederlandse Arbeidsinspectie (2023) is het niet exact bekend hoeveel bedrijven en in Nederland werken met gevaarlijke stoffen. Er zijn in ieder geval ruim 400 zogenaamde Brzo-bedrijven (Besluit risico's zware ongevallen, vanaf 1 januari 2024 heten deze bedrijven Seveso-inrichtingen). Bedrijven die met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken.

Die zijn goed in beeld gebracht en daar vinden jaarlijks inspecties plaats, door een inspectieteam bestaande uit inspecteurs van het Wabo⁴ bevoegd gezag (omgevingsdiensten), de Veiligheidsregio en de Nederlandse Arbeidsinspectie. Maar er zijn ook honderden kleinere bedrijven die ook met gevaarlijke stoffen werken. Die zijn nog niet goed in kaart gebracht. In een oud rapport van de Nederlandse Arbeidsinspectie (uit 2021) stond dat er meer dan 100.000 bedrijven zijn waar ten minste één werknemer blootgesteld wordt aan gevaarlijke stoffen. Ongeveer 40.000 van deze bedrijven werken met stoffen die werknemers kunnen bedwelmen, vergiftigen en/of laten stikken.

Minder dan 20% van de werkgevers besteedt voldoende aandacht aan de werkomstandigheden van zwangere werknemers⁵. Dit roept de vraag op hoe het gesteld is met de aandacht voor gevaarlijke stoffen. Kortom, het werken met gevaarlijke stoffen geeft genoeg stof tot nadenken.

Als een werknemer in contact komt met gevaarlijke stoffen en blijkt dat je als werkgever op de hoogte was van de risico's maar niets hebt gedaan, kan dit leiden tot juridische problemen, zoals boetes of schadeclaims. Het is van vitaal belang dat werkgevers alle redelijke maatregelen nemen om werknemers te beschermen, inclusief training en het verstrekken van de juiste beschermende uitrusting. Een passende verzekering kan financiële bescherming bieden, maar nalatigheid kan de dekking beperken. Het naleven van wet- en regelgeving rondom gevaarlijke stoffen blijft de beste manier om werknemers en werkgevers te beschermen.

7. Organisatie van chemische veiligheid en toezicht in de praktijk

Identificatie en beoordeling

Het is cruciaal voor ondernemers om de aard, mate en duur van blootstelling aan gevaarlijke stoffen en mengsels te bepalen. Dit vereist een gedetailleerde inventarisatie van gevaarlijke stoffen als onderdeel van de Risico-Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E). Na de inventarisatie dient er bekeken te worden welke maatregelen nodig zijn om deze blootstelling te voorkomen of te beperken. Het doel hiervan is om de negatieve effecten op veiligheid en gezondheid zo veel mogelijk te voorkomen. Om de blootstelling tijdens het werk te beoordelen, zijn metingen of schattingen noodzakelijk. Dit dient eveneens schriftelijk vastgelegd te worden. Voor elke stof en werksituatie moet

4. Wabo = Wet algemene bepalingen omgevingsrecht; deze wet regelde de omgevingsvergunning tot 1 januari 2024, de inhoud is nu opgenomen in de Omgevingswet.

5. Proefschrift healthy work in pregnancy, bedrijfsarts Monique van Beukering.

worden bepaald hoe de blootstelling aan gevaarlijke stoffen kan worden vastgesteld. Het uitvoeren van metingen kan worden toevertrouwd aan een arbeidshygiënist. Na de beoordeling van de blootstelling wordt vastgesteld of aanvullende metingen noodzakelijk zijn.

Het is belangrijk om bij het begin te beginnen: zijn alle aanwezige gevaarlijke stoffen werkelijk noodzakelijk? Er kan in overweging worden genomen of het verbannen of vervangen van deze stoffen, door minder schadelijke alternatieven, minder risico's met zich mee brengt. Vanwege de onduidelijkheid over de langetermijneffecten van veel stoffen streven we ernaar de blootstelling aan gevaarlijke stoffen tot een minimum te beperken, zo mogelijk tot nul.

Gevaarlijke stoffenregistratie

Het registreren van gevaarlijke stoffen is essentieel voor het beheersen van risico's op de werkvloer. Voor elk product met gevaarlijke stoffen moet worden vastgelegd aan welke stoffen werknemers kunnen worden blootgesteld, wat de specifieke gevaren van deze stoffen zijn, in welke situaties blootstelling kan optreden en op welke manier deze blootstelling kan plaatsvinden. Ook moeten de eigenschappen van de stoffen worden gedocumenteerd, evenals de procedures hoe medewerkers met deze stoffen om zouden moeten gaan. De H-zinnen van de stof kunnen hierbij als leidraad dienen.

Voor kankerverwekkende, mutagene en reprotoxische stoffen moeten aanvullende gegevens worden vastgelegd. Dit omvat onder meer de inspanningsverplichting om de stof te vervangen en het bijhouden van een lijst met werknemers die mogelijk aan deze stoffen worden blootgesteld. Meer informatie hierover is te vinden in het Arbobesluit artikel 4.15 en in de Toxic whitepaper CMR-stoffen en de vervangingsplicht⁶.

Procedures en geschikte veiligheidsmaatregelen

Het is van essentieel belang om procedures en protocollen op te stellen voor het hanteren, transporteren, opslaan en verwijderen van gevaarlijke stoffen. Daarnaast dienen passende veiligheidsmaatregelen toegepast te worden, zoals het gebruik van PBM's en het voorzien in adequate ventilatie.

Training en bewustzijn vergroten

Werknemers zouden training moeten volgen en instructies moeten ontvangen over procedures om de veiligheid te waarborgen en over het juiste gebruik van PBM's. Ze moeten zich bewust worden van de gevaren van chemische stoffen.

Opvolging wet- en regelgeving

De ondernemer dient te voldoen aan geldige wet- en regelgeving met betrekking tot het gebruik van chemische stoffen. Eveneens dient toezicht te worden gehouden op de naleving van deze regels.

6. CMR-stoffen en de vervangingsplicht: <https://toxic.nl/kennisbank/cmr-en-vervangingsplicht/>.

Veiligheidsvoorzieningen en PBM's

Zorg ervoor dat er voldoende veiligheidsvoorzieningen aanwezig zijn, zoals brandblussers, EHBO-middelen en nooddouches. Zorg ook voor het verstrekken van PBM's en voor het onderhoud en de inspectie van deze middelen.

Registeren van incidenten

Zorg ervoor dat incidenten en (bijna) ongevallen worden geregistreerd. Het is essentieel om corrigerende maatregelen te nemen en zo de kans op herhaling te verkleinen.

Toezicht

Houd toezicht op werkplekken waar chemische stoffen worden gebruikt en let op de opslagvoorzieningen. Zorg voor borging door regelmatige veiligheidsrondes uit te voeren. Daarnaast kunnen technische middelen zoals sensoren en monitoringssystemen worden ingezet om blootstelling aan gevaarlijke stoffen te meten en te bewaken.

Overige punten ter verbetering van chemische veiligheid op de werkvloer

Kennis en instructie op de werkvloer

Zoals reeds hierboven beschreven onder het kopje 'training en bewustzijn vergroten', ontbreekt het aan voldoende informatie en kennis op de werkvloer over het werken met gevaarlijke stoffen. Zelfs als veiligheidsinformatiebladen of SDS'en aanwezig zijn, zijn ze vaak te uitgebreid om effectief te worden gelezen. Werkplekinstructiekaarten (WIK's) met duidelijke en beknopte instructies ontbreken met regelmaat, terwijl dit juist leesbare richtlijnen zijn waar werknemers daadwerkelijk iets aan hebben. Voorlichting en instructie over de stoffen waarmee wordt gewerkt ontbreekt en daardoor kunnen werknemers de etiketten en symbolen niet altijd goed begrijpen. Het geven van beknopte voorlichting over het werken met chemische stoffen kan het veiligheidsbewustzijn van de werknemers vergroten. Ook kan er een laatste minuut risico-analyse (LMRA) uitgevoerd worden. Dit is een goede methode om bewustwording van veilig werken te vergroten en het gesprek hierover te starten. Bovendien is het uitvoeren van een LMRA een vereiste volgens de VCA-norm.

Tip! Vraag nu de LMRA-kaart aan, deze is gratis te gebruiken en REACH goedgekeurd. Zie voor meer informatie: <https://toxic.nl/kennisbank/lmra/>.

Preventiemedewerker

Het aanstellen van een preventiemedewerker draagt bij aan het vergroten van de (chemische) veiligheid op de werkvloer. De preventiemedewerker kan ook toezicht houden. Ook is het belangrijk om te kijken of er een Ondernemingsraad (OR) of een Personeelsvertegenwoordiging (PVT) aanwezig is. Zie voor meer informatie over de (wettelijke verplichtingen van) de preventiemedewerker artikel 13 in de arbeidsonderstandighedenwet.

Specifieke regels bij gevaarlijke stoffen

Specifieke regelgeving, zoals de Seveso-richtlijn en de ARIE, is van toepassing op bedrijven, afhankelijk van de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die ze in bezit hebben.

8. Tools voor risicobeoordeling

Er zijn verschillende tools beschikbaar om de risico's van het werken met gevaarlijke stoffen te evalueren. Deze tools stellen bedrijven in staat om zelf een inschatting te maken van de mogelijke gevaren. Met behulp van deze tools kunnen ze bijvoorbeeld een worst-case scenario modelleren voor blootstelling aan stoffen en gassen en vervolgens deze inschatting toetsen aan de wettelijke grenswaarden. Het gebruik van dergelijke tools is essentieel om de veiligheid en gezondheid van werknemers te waarborgen in werkomgevingen waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn.

Arbocatalogus

De arbocatalogus bevat maatregelen die genomen kunnen worden om te kunnen voldoen aan wettelijke normen binnen een bepaalde branche of bedrijf. Het biedt praktische richtlijnen voor het implementeren van maatregelen op specifieke onderwerpen.

5x beter

Op de website van 5x beter zijn verschillende checks per thema beschikbaar om de veiligheid binnen de organisatie te beoordelen en te verbeteren volgens de geldende richtlijnen. Voor het thema chemie bieden ze checks aan voor onderwerpen zoals gevaarlijke stoffen en lasrook.

Zelfinspectietools Nederlandse Arbeidsinspectie

Op de website van de Nederlandse Arbeidsinspectie zijn diverse zelfinspecties beschikbaar om een grondig inzicht te krijgen in de huidige stand van zaken met betrekking tot veiligheid en gezondheid op het werk. Deze zelfinspecties helpen om te identificeren welke aspecten goed geregeld zijn en waar verbeteringen nodig zijn. Voor meer informatie kunt u terecht op: <https://www.zelfinspectie.nl/zelfinspecties/gezond-en-veilig-werken>.

De aanpak van het werken met gevaarlijke stoffen in vier stappen: Werken met gevaarlijke stoffen

Voor het beheersen van het werken met gevaarlijke stoffen volgt een aanpak in vier stappen. De Nederlandse Arbeidsinspectie biedt hiervoor een zelfinspectietool⁷ aan. Door deze tool te doorlopen in vier stappen, kan men vaststellen welke aspecten goed geregeld zijn en waar nog verbetering nodig is.

7. Vier stappenmodel: Nederlandse Arbeidsinspectie

Zie voor meer informatie:

<https://www.zelfinspectie.nl/zelfinspecties/werken-met-gevaarlijke-stoffen>.

RISICOVOLLE STOFFEN IN HET MKB, EEN VEILIGE WEG NAAR BEHEER

De begin-bij-het-begin aanpak: maatregelen met gezond verstand

Vóór het gebruik van de zelfinspectietool is het mogelijk om eerst de aanpak 'maatregelen met gezond verstand' te hanteren. Deze checklist van de Nederlandse Arbeidsinspectie is beschikbaar als PDF en biedt een alternatieve benadering om de veiligheid te evalueren. Voor meer informatie kunt u terecht op: <https://www.nlarbeidsinspectie.nl/publicaties/hulpmiddelen/2020/04/02/checklist-maatregelen-met-gezond-verstand-bij-werken-met-gevaarlijke-stoffen>.

Bekijk of er aan de voorkant al wat zaken aangepakt kunnen worden voordat er begonnen wordt met de inventarisatie en registratie van gevaarlijke stoffen, dat voorkomt onnodig veel werk. Neem eens een kijkje op de werkplek met een 'arbo-bril' op. Wat valt er op? Als de werkplek erg rommelig is, is het misschien tijd om op te ruimen. Zijn er stoffen die niet meer worden gebruikt? Ruim deze dan op, onnodige stoffen zorgen alleen maar voor extra werk! Merk je dat er afvalbakken zijn die aan het uitdampen zijn? Zorg ervoor dat ze goed worden afgesloten!

"Bekijk of er aan de voorkant al wat zaken aangepakt kunnen worden voordat er begonnen wordt met de inventarisatie en registratie van gevaarlijke stoffen, dat voorkomt onnodig veel werk."

Tekortkomingen van generieke blootstellingsberekeningentools

Het is belangrijk om te begrijpen dat de risico's van het werken met bepaalde chemicaliën kunnen variëren op basis van verschillende factoren, zoals de omstandigheden op de werkplek en de manier waarop de chemicaliën worden gebruikt. Hoewel softwaretools nuttig kunnen zijn om algemene richtlijnen te bieden voor het beoordelen van risico's, kunnen ze mogelijk niet alle specifieke situaties en nuances op de werkplek vastleggen.

Daarom is het niet altijd gegarandeerd dat de informatie die uit de software komt, volledig accuraat is of alle risico's adequaat weergeeft. Het is belangrijk om de informatie uit de software te gebruiken als een richtlijn, maar gebruik daarnaast ook andere methoden, zoals het uitvoeren van metingen en het raadplegen van experts, om een compleet beeld te krijgen van de risico's op de werkplek.

Kortom: 'Op koers naar veilig beheer van risicovolle stoffen binnen het MKB.'

Voor MKB-bedrijven vormt het beheer van risicovolle stoffen een essentieel onderdeel van een veilige werkomgeving. Het vergroten van het bewustzijn en het nemen van de juiste maatregelen zijn cruciaal om deze stoffen op een veilige manier te beheersen. Als kleine bedrijven zich hiervoor inzetten en passende strategieën toepassen, kunnen MKB-bedrijven niet alleen de risico's verminderen maar ook de veiligheid en gezondheid van hun werknemers bevorderen. Dit draagt bij aan een positieve werkomgeving, maar kan ook de bedrijfsprestaties verbeteren waardoor er een veilige weg naar effectief beheer van gevaarlijke stoffen wordt geboden.

Literatuurlijst

- Van Alphen, W. Een praktische invulling van de verplichting om de blootstelling aan gevaarlijke stoffen te beoordelen (whitepaper). Geraadpleegd van <http://www.toxic.nl/kennisbank/>
- Arbeidsomstandigheden in MKB-bedrijven. Geraadpleegd van <https://www.mkb.nl/standpunten/arbeidsomstandigheden>
- Van Beukering, M. Proefschrift healthy work in pregnancy. Geraadpleegd van <https://www.amsterdamumc.org>
- Van Alphen, W. en Demmer, M. (2023). Introductie chemische veiligheid, CCSE (2de herziene uitgave). Sdu B.V.
- Van Alphen, W. (2023). Handboek Risicobeheersing (2de herziene druk). Kerkebosch.
- Arbeidsomstandighedenwet. Geraadpleegd op 19 maart 2024 op <https://wetten.overheid.nl/BWBR0010346/2023-06-20>
- Website Toxic. Geraadpleegd op 13 maart 2024 op <https://toxic.nl>
- Website Nederlandse Arbeidsinspectie. Geraadpleegd op 4 maart 2024 op <https://www.nlarbeidsinspectie.nl>
- Website Arbo. Blootstelling aan gevaarlijke stoffen in de RI&E. Geraadpleegd op 7 maart 2024 op <https://arbo-online.nl>

Deze whitepaper is geschreven door Heleen Bakker, Arbeidshygiënist (gecertificeerd) en Hoger Veiligheidskundige, Bakker Arbo Advies, in opdracht van Toxic.

Toxic®

Wij werken aan een wereld waarin werk geen leven meer kost

Ga nu ook aan de slag, voor een veilige werkomgeving met chemische producten

Chemische veiligheid wordt steeds belangrijker. Dit onder druk van controle door de overheid, maatschappelijke druk, verwachting van klanten en krapte op de arbeidsmarkt.

Dat de chemische veiligheid goed geregeld is, is steeds meer de norm aan het worden. Het is normaal dat je chemische veiligheid als organisatie op orde hebt. Als veiligheidsprofessional speel je een cruciale rol om dit binnen jouw organisatie mogelijk te maken. Toxic kan je hierbij helpen.

Toxic heeft tools om de administratieve werkprocessen uit handen te nemen en bij te houden. Denk hierbij aan het wettelijk stoffenregister en de verplichte registratie van de blootstelling en de inschatting hiervan. Ook doen we voorstellen voor het maatregelenpakket bij de stoffen waar jij mee werkt. En we laten het je direct weten wat de impact is van veranderingen in de productsamenstelling, -classificatie en wetgeving.

Met Toxic chemische veiligheid heb je wettelijke verplichtingen goed geregeld en alle chemische veiligheidsadministratie op orde. Je kan je nu richten op handhaving en voorlichting. Daar maak jij het verschil.

Vragen over hoe de processtappen bij jullie op de werkvloer in te richten? Dan kunnen onze adviseurs ook helpen of oriënteer je eerst via de gratis informatie in onze kennisbank: [Toxic.nl/kennisbank](https://www.toxic.nl/kennisbank).

Heb je vragen of wil je een demo zien?
Bel **070-3780162** of stuur een bericht naar toxic@sdu.nl.

www.toxic.nl